

PRANJE NOVCA

Agnesa Seljmonaj*
magistar pravnih nauka, Beograd

Pranje novca je proces prikriivanja nezakonitog porekla novca ili imovine stečenih kriminalom. Pranje novca je globalni problem koji ima propratne efekte na ekonomske, političke, bezbedonosne i socijalne strukture zemlje. Posledice pranja novca su: podrivanje stabilnosti, transparentnosti i efikasnosti finansijskog sistema zemlje, ekonomski poremećaji i nestabilnost, ugrožavanje programa reformi, smanjenje investicija i gubljenje ugleda države. Države razvijaju sisteme za borbu protiv pranja novca u skladu sa specifičnostima svog pravnog, ekonomskog i privrednog sistema. Pranje novca je izuzetna pretnja integraciji finansijskih ustanova koje dovode u nepovoljan položaj pravne subjekte koji legalno posluju. Perači novca uopšteno, ne nastoje da ostvare najvišu stopu dobiti na novac koji operu, već im je važnije mesto ili investicije koje će im omogućiti najlakšu i najbržu preradu novca. Tipičan proces pranja novca se sastoji od tri faze: plasiranja, raslojavanja i integracije. U cilju suzbijanja pranja novca donet je veliki broj međunarodnih konvecija koje su uslovile i donošenje nacionalnih strategija za borbu protiv pranja novca, kao i inkriminaciju pranja novca kao posebnog krivičnog dela. Krivičnim zakonikom Republike Srbije pranje novca je predviđeno kao posebno krivično delo, a donet je i Zakon o sprečavanju pranja novca. Ovaj rad predstavlja skroman doprinos autora u analizi sprečavanja pranja novca.

KLJUČNE REČI: pranje novca / legalizacija kapitala stečenog krivičnim delom / tehnike pranja novca / sprečavanje pranja novca / negativni efekti pranja novca

---

* Email: agnesabgd@gmail.com

1. UVOD

Pranje novca je proces prikrivanja novca nezakonitog porekla ili imovine stečenih kriminalom. U slučajevima kada je imovinska korist stečena izvršenjem krivičnog dela, kriminalac ili organizovana grupa, traže način da koriste stečeni novac ili imovinu, tako da svojim aktivnostima ne privlače pažnju nadležnih organa. Stoga vrše čitav niz transakcija, sa krajnjim ciljem da se navedeni novac ili imovina prikažu kao zakonito stečeni. Novac u ovom procesu, zato, često menja svoj oblik i prebacuje se sa jednog mesta na drugo.

Pranje novca je globalni problem koji ima propratne efekte na ekonomske, političke, bezbedonosne i socijalne strukture zemlje. Posledice pranja novca su: podrivanje stabilnosti, transparentnosti i efikasnosti finansijskog sistema zemlje, ekonomski poremećaji i nestabilnost, ugrožavanje programa reformi, smanjenje investicija i gubljenje ugleda države.

Sve države, zbog toga, razvijaju sisteme za borbu protiv pranja novca, a u skladu sa specifičnostima svog pravnog, ekonomskog i privrednog sistema. Međutim, svi ovi sistemi imaju svoje zajedničke karakteristike koje se ogledaju u opšteprihvaćenim međunarodnim standardima.

U Krivičnom zakoniku Republike Srbije krivično delo pranje novca propisano je u glavi krivičnih dela protiv privrede¹. Nesumnjivo je da pranje novca ima negativne efekte na privredne tokove, posebno na finansijski sektor, te je to i osnovni i zaštitni objekat tog dela. Međutim, ovo krivično delo ima mnogo širi negativni uticaj na društvo u celini jer je osnovna njegova svrha prikrivanje izvršenja drugih krivičnih dela, posebno njegovih organizovanih oblika i na nastavljanje kriminalne aktivnosti bez straha od otkrivanja. Protivpravno stečena imovinska korist koja je kroz proces pranja novca dobila privid zakonito stečene imovine, podiće pohlepu kriminalaca na viši nivo i prouzrokovati potrebu za još moći. To će se neretko manifestovati i kroz ulazak u politiku i pokušaj formalnog uticanja na društvene tokove, što je sa aspekta pravne države i vladavine prava apsolutno nedopustivo.

Smatra se da je pojam "pranje novca" prvi upotrebio engleski časopis The Guardian, pišući 1973. godine o 200.000 dolara namenjenih republikanskoj predizbornoj kampanji u SAD-u, odnesenih u kovčezima u Meksiko radi stavljanja u opticaj. Smatra se da se godišnje u svetu "opere" između 500 milijardi i 3 trilijarde dolara. To upućuje na povezanost pojave pranja novca s organizovanim kriminalom, koji u najvećem opsegu stoji iza ilegalne

---

¹ Krivični zakonik Republike Srbije ("Službeni glasnik Republike Srbije" br.85/05)

trgovine drogama. Ono što otežava organizovanu akciju suzbijanja kriminala u borbi protiv pranja novca jesu vrlo brojne i raznovrsne metode pranja novca, koje se iz dana u dan menjaju i prilagođavaju merama preduzetim radi njihovog otkrivanja i suzbijanja.

Pranje novca je proces prikrivanja ilegalnih izvora prihoda ostvarenih putem krivičnih dela, u cilju uključivanja tih prihoda u tokove legitimnog finansijskog poslovanja. Pitanje pranja novca je povezano i sa problemima korupcije, organizovanog kriminala, finansijske prevare, šverca i drugih krivičnih dela usmerenih na ostvarivanje profita. Ovaj problem uzrokuje ozbiljne posledice ukoliko se ne rešava na adekvatan način. Sposobnost kriminalaca da prikupe i legalizuju dobit može dovesti do zloupotrebe ekonomskih sistema. Ilegalno stečeni prihodi omogućavaju kriminalcima da razviju svoju političku i ekonomsku moć i to na račun poštenih građana i legitimnog poslovanja.

Zemlje koje na adekvatan način ne rešavaju pitanje pranja novca su ustanovile da su zvaničnici u tim zemljama takođe podložni korupciji, te da zbog toga dolazi do potpunog prekida legitimnih međunarodnih investicija. Prema tome, programi za borbu protiv pranja novca predstavljaju i više od jednostavnog sredstva za sprovođenje zakona, koje se koristi u slučaju prihoda stečenih krivičnim delima. Oni predstavljaju suštinske komponente u procesu zaštite demokratskih institucija i ekonomskih sloboda svake zemlje.

Želja za sticanjem profita osnovni je motiv najvećeg broja izvršenih krivičnih dela. Pojedinci ili kriminalne grupe sa tako stečenim profitom, nazvani "vruć novac", moraju da prikrivaju njegovo poreklo da bi mogli da ga koriste na regularan način. Zato, da bi takav novac izgledao čist, podrazumeva se i njegovo pranje. Prljav novac prolazi kroz tzv. "off shore" račune pravnih lica, banaka, investicionih fondova, trgovinu automobilima i hartijama od vrednosti i sl. Postoji veliki broj različitih tehnika "pranja novca", a zajedničko obeležje im je da novac prolazi kroz tri faze: plasiranje, raslojavanje i integracija.

2. POJAM PRANJA NOVCA

Sam pojam pranja novca potiče od engleske reči *money laundering*, što znači legalizacija kapitala stečenog kriminalnom delatnošću, odnosno finansijske transakcije radi prikrivanja stvarnog porekla novca i drugih oblika kapitala na tržištu. Sastoji se u falsifikovanju finansijske dokumentacije i manipulacije u sistemu međubankarskih transakcija. Poslednjih godina se značajno izražava u utajama poreza, ilegalnoj trgovini drogama i oružjem, u organizovanoj kocki, prostituciji i reketu, kao i u procesima privatizacije kapitala u bivšim socijalističkim zemljama Istočne Evrope, kao i u organizovanim kriminalnim kanalima na Zapadu.

Postoji više teorija o nastanku termina a jedna je da je termin "pranje novca" nastao u SAD u periodu prohibicije (vreme zabrane točenja alkohola), u III deceniji prošlog veka, kada su kriminalci zarađeni novac od ilegalne proizvodnje i krijumčarenja alkoholnih pića prikazivali kao zaradu koju su ostvarili u lancu svojih perionica za pranje rublja i automobila. Upravo povodom te pojave počeo je da se upotrebljava termin pranje novca, odakle ga je preuzela krivičnopravna teorija.

Postoje mnoge definicije ove pojave, tekstualno različite ali u suštini slične, a u pojedinim delovima čak identične. Zbog toga nema velikih problema kada su u pitanju shvatanja, i određivanje sadržaja pojma pranje novca. Još 1984. godine komisija predsednika Sjedinjenih Američkih Država za organizovani kriminalitet definisala je "pranje novca" kao proces kojim neko prikriva postojanje, ilegalno poreklo ili ilegalnu upotrebu prihoda, da bi ga prikazao na taj način da izgleda kao legalan.

Pranje novca je izuzetna pretnja integraciji finansijskih ustanova koje dovode u nepovoljan položaj pravne subjekte koji legalno posluju. Perači novca, uopšteno, ne nastoje da ostvare najvišu stopu dobiti na novac koji operu, već im je važnije mesto ili investicije koje će im omogućiti najlakšu i najbržu preradu novca. Tako, novac može putovati iz zemlje sa dobrom ekonomskom politikom po kojoj se ostvaruju više stope dobiti u zemlje s lošijom politikom i nižim prinosima od uložених sredstava, pa se zbog pranja novca može dogoditi da se slobodni kapital ulaže manje racionalno, što uveliko može narušiti postojeće ekonomske tokove. Promena u potražnji novca - kao rezultat pranja novca, što se ne odražava u službenim pokazateljima - može na nacionalnom nivou da izazove nestabilnost kamata i kursa.

Pranje novca, kao i ostale nezakonite aktivnosti, sa druge strane, uslovljavaju regresivnu distribuciju dohotka i stvaranje velike potrošačke moći pojedinaca u uslovima opšte recesije. Time se krivi struktura potrošnje, pogotovo među bogatima i preobražava se postojeća socijalna stratifikacija nastajanjem društvenih grupa novih bogataša. Velika sredstva koja se zarađuju pranjem novca utiču na porast potražnje za luksuznim proizvodima, povećanje cena nekretnina i nekih potrošnih dobara, a sve navedeno, između ostalog, pospešuje i inflaciju. Pranje novca osim što uveliko podriva slobodno tržište, narušava i demokratsku političku strukturu i političku stabilnost zemlje. Dobro je poznat slučaj da su predstavnici kokainskih kartela ili mafije pokušavali i, ponekad i uspevali, da prodru u središte tela vlasti pojedinih zemalja i potkupe ih. Sam kolumbijski predsednik Ernesto Samper optužen je da je tokom izborne kampanje primao velike novčane iznose narko-mafije, pa nije daleko od istine da su lokalni trgovci drogom nudili potpunu otplatu kolumbijskog spoljnog duga u zamenu za nesmetano delovanje.

U svetu, nažalost, postoje i države koje ovaj fenomen pospešuju, kao npr. u karipskoj državici Belize, u kojoj se za 500 dolara može otvoriti anoniman konto, dok se za dodatnih 500 dolara može dobiti čak i fiktivno ime nosioca računa. Ovakve povoljnosti kruže i u nizu zemalja, uglavnom onih jedva vidljivih na mapi, zbog čega su naročito omiljena Karipska ostrva te jedva nastanjene ostrvske državice krajnje egzotičnih imena, rasute u Tihom okeanu. U njima se, takođe, komotno mogu osnovati tzv. anonimna akcionarska društva, gde se uopšte ne zna ko je vlasnik ili pak preduzeće koje od sve svoje imovine poseduje tek poštansko sanduče. Na Kajmanskim ostrvima, na primer, sa samo 39.000 stanovnika postoji 34.000 registrovanih kompanija, 590 banaka i 500 milijardi dolara na računima.

S obzirom da kriminalci ne objavljuju godišnje finansijske izveštaje, teško je proceniti koja se količina para "opere" u svetu. Ali, procena Međunarodnog monetarnog fonda je ipak, da tzv. "bruto kriminalni proizvod" u svetu iznosi više od 500 milijardi dolara godišnje, a po proceni Ujedinjenih nacija čak 80% navedenog iznosa ostvaren je trgovinom narkoticima. Zbog toga i postoji izreka da je san svakog perača novca da plati porez. Međutim, put koji treba da se pređe od prijavog novca do plaćanja poreza nije ni lak, niti jeftin. Vlasnici prijavog novca, stečenog trgovinom oružjem, narkoticima, pljačkom, piraterijom, ali i ucenama političara žele da ga uvedu u legalne tokove, da bi mogli da ulažu u legalan biznis i da ga uvećavaju. Za to, međutim moraju dobro da plate posrednicima. Postoje podaci da je cena finansijskih stručnjaka koji odrađuju taj posao i do 25% vrednosti ukupne sume novca, a taj procenat, navode poznavaoi, i dalje raste. Primera radi, osamdesetih godina ova usluga je koštala svega 6%, da bi krajem devedesetih dostigla 20%.

3. TEHNIKE PRANJA NOVCA

Tipičan proces pranja novca se sastoji od tri faze: plasiranja, raslojavanja i integracije. U prvoj fazi, fazi plasiranja, perač para, polaže svoj novac u legitimne finansijske institucije, najčešće u vidu gotovinskog depozita u banci. Ovo je najrizičnija faza procesa pranja jer je velika količina novca upadljiva i banke su dužne da prijave svako polaganje novca na račun u koje prelazi određen iznos. U Evropi je taj iznos 15000 evra dok je u Americi 10000 dolara.

Druga faza uključuje slanje novca kroz razne finansijske transakcije kako bi se oblik novca promenio, sakrilo poreklo i novac učinio teškim za praćenje. Raslojavanje može da se sastoji od nekoliko prebacivanja između banaka, elektronskog prebacivanja novca između različitih računa koju su različito imenovani u razne zemlje, deponovanjem i dizanjem kako bi stalno varirao

saldo računa, prebacivanjem novca u različite valute, kupovinom vrednih i luksuznih dobara i sl. Prava svrha tih transakcija je da prikriju tragove kretanja novca i da otežaju posao svakome ko pokuša da istraži odakle novac potiče. Ovo je najsloženiji i najkompleksniji deo pranja novca i vrti se oko toga da se novac učini što težim sa praćenje.

U poslednjoj, trećoj fazi, novac se vraća u privredu ali u legitimnom obliku, izgleda kao da proizlazi iz legalne transakcije. Ovo može da se odigra kroz prebacivanje novca na bankovni račun lokalnog preduzeća gde je perač "investitor" u zameni za deo profita tog preduzeća, prodaja jahte kupljene u fazi raslojavanja, ili kupovinom šraf cigera za 10 miliona dolara od preduzeća u kojem je perač vlasnik. Jako je teško uhvatiti perača u ovoj fazi ako ne postoji nekakva dokumentacija iz prethodnih faza.

4. PRAVNI OKVIR ZA SUZBIJANJE PRANJA NOVCA

Da bi se suzbilo pranje novca, Međunarodna zajednica je pristupila normiranju adekvatnih mera, sredstava i postupaka u pojedinim zemljama, a u cilju sprečavanja i suzbijanja ovakvih nedozvoljenih delatnosti. Tako je doneto više Međunarodnih pravnih akata kojima su precizirane nedozvoljene delatnosti i pojedini oblici i vidovi pranja novca, kao i mere i postupanja Nacionalnih zakonodavaca u pravcu suzbijanja ove pojave. Tako je i u Evropskom pravu pranje novca dobilo status samostalnog krivičnog dela, ali ovo delo poznaje i niz Nacionalnih krivičnih zakonodavaca. Shvativši realnu opasnost od organizovanog kriminaliteta internacionalnog karaktera, koji ne poznaje političke, državne i ideološke granice među narodima, državama i kontinentima, Međunarodna zajednica počinje da radi na razvijanju i koncipiranju strategije opšte borbe protiv najopasnijih vidova kriminala, trgovine opojnim drogama, belim robljem, oružjem itd., a sa čime je u nerazdvojivoj vezi i pranje novca. U tom smislu u poslednjih nekoliko godina je doneto više Međunarodnih pravnih akata, koji u ovu borbu unose nova sredstva, metode i postupke. To su konvencija OUN protiv nedozvoljene trgovine opojnim drogama i psihoaktivnim supstancama (doneta 1988. godine u Bernu), Konvencija o pranju novca, istrage i u rešavanju zaplene konfiskacije dobiti od kriminalaca (doneta 1990. godine u Strazburu), Direktiva za sprečavanje korišćenja finansijskog sistema u cilju pranja novca (iz 1991. godine), Kominike (donet 1993. godine na Kipru) i Konvencija OUN protiv Transnacionalnog organizovanog kriminala (iz 1988. godine).

Navedena međunarodna pravna akta predstavljaju pravni osnov za regulisanje pojedinih inkriminisanih ponašanja u vezi sa pranjem novca u nacionalnom krivičnom zakonodavstvu. Stoga je veoma značajno na koji

način nacionalna zakonodavstva uređuju krivičnopravni osnov pranja novca. Ovo tim pre što mnoga rešenja predviđena navedenim međunarodnim pravnim aktima, nalaze svoje oživotvorenje i primenu kroz rešenja u nacionalnom krivičnom zakonodavstvu. Konvencija OUN protiv nedozvoljene trgovine, opojnim drogama i psihoaktivnim supstancama, poznata kao "Bečka konvencija", koju je prihvatilo više od 100 država, predviđa obavezu država potpisnica da u svom nacionalnom zakonodavstvu inkriminišu brojne aktivnosti vezane za trgovinu opojnim drogama, kao i da pranje ovako stečenog novca predvide kao krivično delo. Konverzija ili transfer svojine, uz znanje da je takva svojina stečena trgovinom droge ili drugih psihoaktivnih supstanci, bilo da se radi o samom trgovcu ili o osobi koja je učestvovala u skrivanju ili prikrivanju nezakonitog porekla svojine ili pomagala nekom licu koje je umešano i da identifikuju, otkriju, zamrznju ili zaplene dobit, odnosno svojinu, a radi konačne zaplene.

Drugi značajni akt iz ove oblasti jeste Konvencija o pranju novca, vođenju istrage i izvršavanju zaplene i konfiskacije dobiti od kriminala ili Evropska konvencija koju je doneo Savet Evrope 8. novembra 1990. godine u Strazburu. Ova konvencija takođe, propisuje obavezu država koje su je prihvatile da u svom nacionalnom zakonodavstvu predvide posebno krivično delo pranje novca. Obeležja ovog dela su određena na identičan način kao i Bečkom konvencijom, s tom razlikom što se u ovom slučaju teži oduzimanju i konfiskaciji sve vrste imovinske dobiti koja je stečena, ne samo nezakonitim delatnostima vezanim za opojne droge, već i za terorizam, trgovinu belim robljem, oružjem i krivičnim delima kojima se ostvaruje veliki profit.

Problematikom preduzimanja adekvatnih mera za sprečavanje i suzbijanje pranja novca bavila se takođe i Konvencija OUN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, s dva dopunska protokola, i to: Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom i Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom. Ovi poslednji međunarodni pravni akti doneti su na konferenciji pod okriljem Organizacije Ujedinjenih Nacija koja je održana decembra meseca 1998. godine u Palermu.

5. PRANJE NOVCA U SRBIJI

Kod nas je Zakon o sprečavanju pranja novca donet septembra 2001. godine, a stupio je na snagu 1. jula 2002. godine². Zatim je 2005. godine

---

² "Sl. list SRJ", br. 53/2001

donet novi Zakon o sprečavanju pranja novca³ i u njemu je veoma jasno definisano šta se smatra pranjem novca i koje mere treba da preduzmu banke i sve ostale finansijske institucije, da bi se ovo krivično delo suzbilo a po mogućstvu i iskorenilo doslednom primenom ovog zakona. Donošenjem Zakona o sprečavanju pranja novca krajem septembra 2001. godine⁴, naša država se pridružila velikom broju država savremenog sveta koje su se ujedinile u nastojanju da spreče i suzbiju najopasnije vidove i oblike organizovanog kriminala imovinskog karaktera, kao velikog bezbedonosnog problema koji ne poznaje granice.

Krivični zakonik Republike Srbije u čl. 231. predviđa osnovni oblik ovog dela, jedan teži i jedan lakši oblik. Osnovni oblik ima dva obeležja:

1. Radnja krivičnog dela određena je alternativno i obuhvata sledeće delatnosti: konverziju ili prenos imovine, lažno prikazivanje činjenica o imovini, i sticanje, držanje ili korišćenje imovine.

2. Drugo obeležje ovog dela je subjektivne prirode i sastoji u saznanju učinioca da ta imovina potiče od krivičnog dela. To znači da kod učinioca pored umišljaja u pogledu radnje izvršenja i objekta dela, mora da postoji i posebna svest da je imovina nastala izvršenjem nekog krivičnog dela.

Na drugo obeležje ovog krivičnog dela nadovezuje se još jedan subjektivni uslov za njegovo postojanje. To je namera da se putem navedenih radnji izvršenja prikrije ili lažno prikaže nezakonito poreklo imovine. Ovo i prethodno navedeno obeležje čini suštinu ovog krivičnog dela.⁵

Kvalifikovani oblik ovog krivičnog dela opredeljen je visinom novčanog iznosa ili imovine. U odnosu na ovu okolnost učinilac treba da postupa sa nehatom, ali je moguće da ona bude obuhvaćena i njegovim umišljajem.

Lakši oblik ovog krivičnog dela podrazumeva njegovo nehatno izvršenje, jer se traži da je učinilac "mogao i bio je dužan da zna da novac ili imovina predstavljaju prihod ostvaren krivičnim delom".

Ono što čini suštinu inkriminacije ovog krivičnog dela je da je za sve oblike izvršenja dela predviđeno obavezno izricanje mere bezbednosti oduzimanja predmeta.

Naša država preduzima velike napore u pravcu iskorenjivanja pojava pranja i prikrivanja novca i u tom smislu donela je potpisala Sporazum o saradnji sa

---

³ "Sl. list SCG", br. 85/05

⁴ "Sl. list SRJ", br. 53/2001

⁵ Prof dr Ljubiša Lazarević; Komentar Krivičnog zakonika Republike Srbije; "Savremena administracija", Beograd, 2006., str. 628-629

finansijskim obaveštajnim službama širom sveta kao i mnogo zakonskih i podzakonskih akata, među kojima se posebno ističe Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala⁶. Ovim zakonom su posebno uređeni nadležnosti i ovlašćenja državnih organa Okružnog suda u Beogradu, Specijalnog tužilaštva, Službe za suzbijanje organizovanog kriminala u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova i posebne pritvorske jedinice u sastavu Uprave za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde, a sve to radi otkrivanja i krivičnog gonjenja učinioca krivičnog dela kada postoji element organizovanog kriminala. Osim navedenih državnih organa postoje i drugi državni organi koji su tu da bi sprečili, otkrili i sankcionisali sve one koji ne postupaju u skladu sa Zakonom, između ostalih su i policija, javno tužilaštvo, bezbednosno informativna agencija, sudovi, carinski organi, poreska policija, kao i svi ostali društveni činioci.

6. ZAKLJUČAK

Priljavi novac potiče pretežno iz oblasti sive ekonomije, delom i iz kriminalnih aktivnosti, kao što su trgovina drogom, pljačka, korupcija i dr. Širenje sive ekonomije i nelegalnih finansijskih transakcija ima ogromne negativne posledice po finansijsku snagu zemlje i njen privredni razvoj, doprinosi narušavanju uslova za ulaganje stranog kapitala, koči razvoj bankarskog i finansijskog sistema i doprinosi eroziji ukupnog privrednog sistema zemlje. Veliki problem u otkrivanju pranja novca je taj što se obavlja uglavnom složenim bankarskim i finansijskim operacijama, koje obuhvataju transfer kapitala stečenog na nedozvoljen način. U većini zemalja zakonima su utvrđene obaveze banaka i drugih finansijskih institucija da identifikuju klijente koji otvaraju račune ili, pak, na već otvorene račune ulažu veće iznose gotovog novca, kao i da saraduju sa organima gonjenja. Takođe, naš Zakon predviđa obavezu kontrole carinskih, poreskih i drugih organa. Pri tome treba imati u vidu da se dobit koja se stiče nelegalnim aktivnostima nikada ne investira u proizvodnju niti se može koristiti za zadovoljenje potreba države i njenih građana, već isključivo služi za lično bogaćenje i potrošnju pojedinaca koji su je na ovaj način stekli. Osim toga, država koja nije u stanju da spreči organizatore pranja novca i njihove saučesnike, veoma lako može steći reputaciju zemlje koja "pere" novac međunarodnog kriminala i, samim tim, odvratiti potencijalne investitore od ozbiljnog i kvalitetnog ulaganja, što je naročito karakteristično za zemlje u tranziciji. Za fizička i pravna lica koja

---

⁶ "Sl. glasnik RS", br. 27/2002, 42/2002 i 39/2003

obavljaju pranje novca, zakon predviđa različite kaznene odredbe: krivično delo, privredni prestup i prekršaj.

Da bi borba protiv krivičnog dela pranje novca bila bolja i efikasnija zahteva se i angažovanje svih društvenih činilaca, jer ovo krivično delo ugrožava pre svega ekonomske, političke, pravne, kulturne i sve druge značajne vrednosti jednog društva. Nažalost, oblici ove organizovane kriminalne delatnosti nisu uvek uočljivi i prepoznatljivi, što svakako otežava i blagovremeno preduzimanje efikasnih mera za njihovo sprečavanje i suzbijanje. Ali, pošto pranje novca predstavlja veoma opasnu kriminalnu delatnost sa visokim stepenom društvene opasnosti, treba stalno tražiti načine da se ovo krivično delo lakše otkriva, a i dokazuje.

Takođe, na kraju, mora da se istakne da je pranje novca posledica neefikasnog funkcionisanja institucija sistema, pa borba protiv ove društveno negativne pojave predstavlja i borbu za reformu institucija, jer se samo boljim i efikasnijim institucijama može suprotstaviti ovoj pojavi i, samim tim, podići životni standard građana na viši nivo. To se, kako je napred izloženo, može učiniti pre svega doslednim sprovođenjem postojećeg Zakona i njegovom dogradnjom, kao i efikasnijim radom policije i primenom kaznene politike u našim sudovima.

LITERATURA

- (1) http://en.wikipedia.org/wiki/Money_laundering, Wikipideia, Money laundering
- (2) <http://money.howstuffworks.com/money-laundering5.htm>, How stuff works
- (3) <http://www.apml.org.rs>, Uprava za sprečavanje pranja novca
- (4) <http://www.justice.gov/dea/pubs/pressrel/pr071905.html>, U.S. Drug Enforcement Administration
- (5) <http://www.nbs.rs>, Narodna Banka Srbije
- (6) <http://www.un.org>
- (7) <http://www.wisebread.com/how-to-launder-money>, How to launder money
- (8) *Krivični zakonik Republike Srbije* ("Službeni glasnik Republike Srbije" br.85/05)
- (9) Lazarević, Lj. (2006) *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srbije*, Beograd: Savremena administracija.
- (10) *Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela*, "Službeni glasnik RS" br. 97/2008

- (11) Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma, "Službeni glasnik RS" br. 20/2009 i 72/2009.

MONEY LAUNDERING

Money laundering is the process of disguising the illegal origin of money or property from crime. Money laundering is a global problem that has side effects on the economic, political, security and social structure of the country. Consequences of money laundering are: undermining stability, transparency and efficiency of the financial system of the country, economic disturbances and instability, threat to the reform program, reducing investment and loss of reputation of the state. States are developing systems to combat money laundering in accordance with the specifics of their legal, economic and commercial systems. Money laundering is an exceptional threat to the integration of financial institutions that lead to disadvantage entities which operate legally. Launderers do not generally seek to achieve the highest rate of return on the money that opera, but they were an important position or investments that will allow them the easiest and quickest processing of money. A typical money laundering process has three stages: placement, layering and integration. In order to combat money laundering adopted a number of international conventions that gave rise to the adoption of national strategies to combat money laundering, as well as the criminalization of money laundering as a separate criminal offense. The Criminal Code of the Republic of Serbia provided money laundering as a criminal offense, and the passing of the Law on Prevention of Money Laundering. This paper is a modest contribution by the analysis of money laundering.

KEYWORDS: money laundering / the legalization of capital gained crime / money laundering techniques / prevention of money laundering / the negative effects of money laundering